

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis S. R. E. Cardinalis Bona Opera Omnia

Tribus Tomis comprehensa

Opvscvla Spiritvalia - I. Horologium Asceticum. II. Principia Vitae
Christianae. III. Manuductio ad Coelum. IV. Via Compendii ad Deum. V. De
Sacrificio Missae. VI. De Discretionem Spirituum ... Operum Eminentiss.
Cardinalis, Tom. I

Bona, Giovanni

Parisiis, 1677

Cap. XI. De custodia linguae. Quanti momenti sit, & quàm difficilis. Quid in
sermone servandum, quid vitandum. Qualiter toleranda vitiosa aliorum
lingua

urn:nbn:de:hbz:466:1-9969

Non paucos videbis inter pectinem & speculum diu occupatos, qui magis solliciti de capitis sui decore sunt, quàm de salute. Ita prævaluerunt stultorum hominum depravata iudicia, ut se rebus ornari putent, quas calcare deberent. Sit igitur vestis tua artis expertus, non ad pompam, sed ad necessitatem, infra fastum, supra sordes & ad vitæ conditionem temperata. Auro te licet & margaritis exornes, sine Christi decore deformis es. Hic est decor qui semper manet, qui non carnem morituram, sed te ipsum intus exornat. Insana ambitio est finum tegere auro.

CAP. XI. *De Custodia lingue. Quanti momenti sit & quàm difficilis. Quid in sermone servandum, quid vitandum. Qualiter toleranda vitiosa aliorum lingua.*

1. **T** Anti momenti est custodire linguam, ut majori curâ servanda sit, quàm pupilla oculi, quia mors & vita in manibus lingue. Qui eam cohibere nequit urbi patenti absque murorum ambitu comparatur. Vix tamen domari potest sine speciali Dei auxilio. Domat homo leonem, domat taurum, domat tursum & non domat linguam suam. Innata est enim naturæ humanæ loquacitas, ut quod cupit & concipit statim proloqui gestiat. Tum lingua vicina est cerebro, os phantasie, ut quod illa cogitat, mox derivet ad os & in verba effluat. Docuit te natura quàm sit necessaria lingue custodia, cum duplex ei munimentum objecerit dentium & labiorum. Sicut autem odor unguenti pixidis ore non obstructo evanescit, ita patente oris januâ omnis animi vigor dissipatur. Malè sibi attendit, qui lingue jugiter non attendit.

2. In omni locutione cautus esto, illam comprimens immoderatam affectionem, quâ plerique impelluntur ad sententiam vix conceptam temerè effutiendam sine examine & delectu. Fuge duplicitatem & simulationem, sensusque animi absque involucro & ambiguitate purissime profer. Data est tibi à Deo loquendi facultas, ut eâ res sicuti sunt verè & candidè enuncies. Loquuturus ipse

te consule, an ullus in te exæstuet affectio immoderata, nec quicquam linguæ permittas, donec commotio cesset: alioquin plura effundes, quæ te postea dixisse pœnitebit. Facile filebis, si nulli perturbationum clamores in corde perstreant: si fuerit in anima solitudo & serenitas. Non potest esse alius sermoni, alius animo color. Si mens sana est, si temperans, si composita; sermo quoque ficcus ac sobrius erit. Eâ vitiatâ, hic quoque afflatur. Cujus notæ quisque sit, indicium oratio est.

3. Nullus sit sermo otiosus. Sicut eligis quo vescaris, sic elige quod loquaris. Cibus per os ingressurum examinas, cur non verbum egressurum, quod sæpè in domo tua graviores tragœdias excitat, quàm cibus in tuo stomacho? Assuesce plurimum tecum, minimum cum aliis loqui. Viros sapientes sæpè pœnituit locutos fuisse, nunquam vero tacuisse. Animalia quæ sapientiora censentur, parùm quoque vocalia sunt. Garrulitas vitium puerorum & mulierum est, quibus minus rationis inest. Nihil virtutis in eo est, è cuius ore non nisi vana & inutilia prodeunt. Si Deum amares, si tuæ salutis studiosus fores, omnia colloquia tua de Deo essent, de virtute & perfectione. Nescit amor mentiri, tegi non potest. Profunditur quisque in ea, quæ amat, quæ latent in mente frequentius ad linguam recurrunt. Idèd minùs libenter de rebus divinis loqueris, quia nondùm è fæce vitiorum emerfisti. Accedit exigua lectio & meditatio eorum quæ pertinent ad salutem, ut etiam loqui volentem materia deficiat. Ex abundantia cordis os loquitur.

4. Omnis ferè sermocinatio in congressu hominum de aliorum vita, moribus & studiis est. Tot quisque iudices habet, quot sunt capita in civitate. Vix ullus est, qui oculos domi habeat. Cæcutimus plerique in propriis vitiis discernendis, erga aliena acutissimi. Convitia in proximum plenis valvis admittimus, laudibus vix rimæ patent. Hoc vitium quò communius est, eo studiosius virandum. Satis tibi negotii cum vitiis tuis, ea carpe & emenda. Ar-

cana tua, siue aliorum quæ celare ex officio debes, nemini evulges. Plerosque contigit in perplexas incidisse quæstiones, quòd imprudenter quibus non oportuit secreta crediderint. Sive uni, siue pluribus dixeris, idem est. Facile sermo ab uno ad alterum effluit, ab hoc ad omnes. Oritur hæc facilitas ex hoc præcipuè, quòd cum plus iustè protrahitur sermo, sensim irrepit dulcedo quædam confabulationis, non aliter afficiens animum quàm ebrietas; quare nullum secretum tam abditum & sacrum est, quod non erumpat. Ille tibi arcana sua aperit, ut veluti pignore fidei accepto tua vicissim illi communices. Sed tu forsitan audita retices, ille obvio cuique refert: & cum omnes palam ignorent, clam sciunt. Linguas diceres per omnium aures secreto volitare, donec tandem arcanum superfuit, & rumor fit. Quicquid mali sub cælo est aut lingua peperit, aut promovit. Idèd verbis tuis stateram fac & frænum ori tuo; nihilque loquaris quod tacuisse melius sit. Laudabilior est verborum parsimonia, quàm pecuniæ. Qui nummos prodigit, dum sibi nocet, aliis prodest; verborum prodigus & sibi nocet & aliis. Ad divinitatem propius accedit, qui multa audire scit & pauca loqui.

5. Nihil linguæ inaccessum. Non sunt immunes à criminationibus Principes terræ, quos extra ferri metum potentia collocavit: non viri sanctitate conspicui, quos censura subduxit innocentia. Ipse Christus, cum inter homines degeret, linguæ flagellum non evasit. Ad horum exempla erige patientiam tuam. Stimulus quidam virtutis est obrectatio & frænum ne à recto tramite devies. Nullus capitalior vitiorum hostis, quàm censura. Cum quis perperam de te loquitur, doceris quid caveas. Vis venenatæ linguæ morsus evadere? contemne. Nul- lum vulnus habebis, si tacueris plus tribuens bonorum iudicio, quàm criminantis insolentiæ. Parùm refert quid alii de te sentiant. Est intus in anima testis certior & incorruptior. Conscientiam tuam interroga & illi crede. Quid turpius, quàm ab insipientium sermone pendere &

propriam existimationem in aliorum judiciis reponere? Quicquid alii de te dicant, te oportet bonum esse: haud aliter quàm si aurum vel smaragdus dicerent, quicquid alii dicant, me aurum esse, me smaragdum oportet & colorem meum servare. Si quis dulci ac limpidò fonti convitium faciat, an propterea cessabit puram aquam scaturire? Et si quis lutum injiciat, nonnè statim eluet ac dissipabit? Ita nec tu tranquillum animi statum turbare debes, etsi mali te lacerent & calumnientur. Exigua sui æstimatio est ad omnem rumorem commoveri. Pueri os parentum feriunt, matris crines turbavit infans, momordit ubera, laceravit genas & sputo asperxit: & nihil horum contumeliam dicimus, quia qui fecit contemnere minimè potest. Quem itaque animum habent parentes adversus pueros, eundem habe adversus eos, qui te calumniantur. Si te semel eo dimiseris, ut injuriâ movearis, eum qui fecit honorabis. Necessè est enim ut ab eo suspici gaudeas, à quo contemni molestè fers. Hoc autem est vitium animi contrahenris se & descendens. Infelix semper eris, si te putas posse contemni.

CAP. XII. *De sensibus internis. Vfus opinionum. Bonis cogitationibus mens imbuenda. De coërcendo appetitus sensitivo, ejusque pravis affectionibus. Variæ ad id præceptiones.*

I. IN hoc præcipuus sapientiæ cardo vertitur, ut nulla opinio menti tuæ inseratur, quæ vel naturæ vel rationi inconsequens sit. Quare omnibus rejectis adversus phantasiæ motus exerceri debes, sicut Dialectici adversus sophisticas captiones. Obiit filius. Non est hoc in nostra potestate, malum non est. Pater illum exheredavit. Et hoc, cum arbitrii nostri non sit, malum non est. At rem illam ægrè tulit. Hoc nostri arbitrii est, ideò malum fortiter tulit. Nostri arbitrii est & bonum. His si assueveris, proficies. Amicus in carcerem ductus est. Quid accidit? nihil, nisi quòd in carcerem ductus est. De suo autem